

УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПРЕГЛЕД

**на работата на Уставниот суд на Република Македонија
за 2012 година**

Скопје, февруари 2013 година

5	I. ВОВЕД
6	II. ПОДАТОЦИ ЗА ВКУПНИОТ БРОЈ НА ПРЕДМЕТИ И ПОСТАПКАТА И ВИДОВИТЕ НА АКТИ НА СУДОТ СО КОИ СЕ РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИТЕ
12	III. СТАВОВИ НА СУДОТ ЗАЗЕМАНИ ПРИ ОДЛУЧУВАЊЕТО
12	1. Интервентни одлуки на Судот
12	1.1. Одлуки за поништување или укинување на закони
21	1.2. Одлуки за поништување или укинување на подзаконски акти
24	2. Решенија за неповедување постапка
31	3. Решенија за отфрлање на иницијативите
32	4. Барања за заштита на слободи и права
36	IV. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СУДОТ
37	V. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА
39	VI. МАТЕРИЈАЛНА ПОЛОЖБА И УСЛОВИ ЗА РАБОТА

I. ВОВЕД

Уставниот суд на Република Македонија во периодот од 1 јануари 2012 заклучно со 31 декември 2012 година, својата функција ја извршуваше во рамките на надлежностите утврдени во членот 110 од Уставот според кој Судот е надлежен да:

- одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите;

- ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност;

- решава за судирот на надлежностите меѓу носителите на законодавната, извршната и судската власт;

- решава за судирот на надлежностите меѓу органите на Републиката и единиците на локалната самоуправа;

- одлучува за одговорноста на претседателот на Републиката;

- одлучува за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и на здруженијата на граѓаните и

- одлучува за други прашања утврдени со Уставот.

При извршување на работите од својата надлежност Судот, покрај квалитетот, ја обезбеди и потребната ефикасност и ажурност во своето работење.

Во 2012 година Судот работеше во полн состав. На 1 јуни 2012 година на должност судија на Уставниот суд стапија новоизбраните судии Елена Гошева, Никола Ивановски и Сали Мурати. На 24 декември 2012 година Јован Јосифовски беше избран за судија на Уставниот суд и тој стапи на оваа должност на 14 јануари 2013 година.

Судот во 2012 година одржа 38 седници, 1 подготвителна седница, а одржа и неколку консултативни разговори.

II. ПОДАТОЦИ ЗА ВКУПНИОТ БРОЈ НА ПРЕДМЕТИ И ПОСТАПКАТА И ВИДОВИТЕ НА АКТИ НА СУДОТ СО КОИ СЕ РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИТЕ

Во периодот од 1 јануари 2012 година заклучно со 31 декември 2012, Судот постапуваше, односно во работа имаше вкупно **335** предмети. Од тие, **205 предмети беа примени** во текот на 2012 година, а **130** беа пренесени како незавршени од претходните години. Од вкупниот број на предмети во работа во текот на годината беа завршени **239 предмети**, а останаа **незавршени 96 предмети**.

1. ПРИМЕНИ ПРЕДМЕТИ

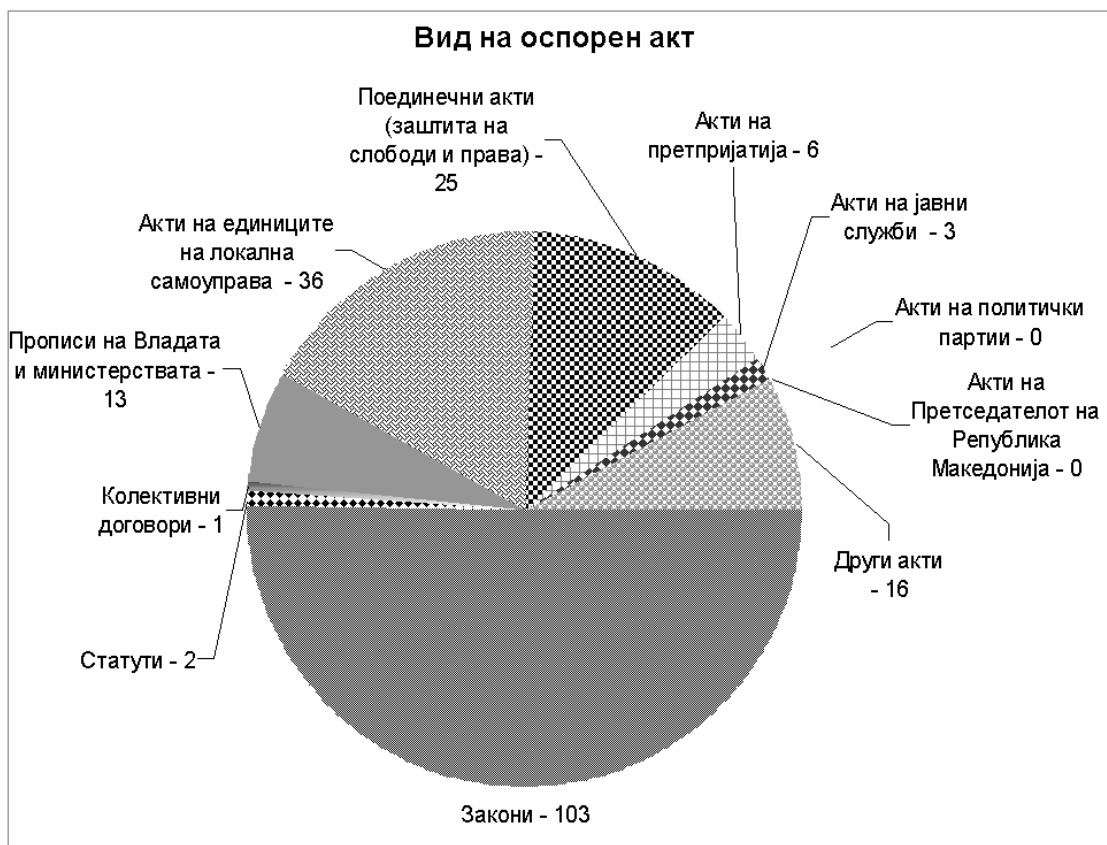
1.1. Примени предмети според подносителите на иницијативите

<i>Подносителите на иницијативи</i>	<i>број на предмети</i>
Граѓани	166
Политички партии	4
Влада на Република Македонија	5
Претпријатија и други организации и заедници	6
Органи на единиците на локална самоуправа	5
Здруженија на граѓани	9
Уставен суд на Република Македонија	/
Останато (други субјекти)	10
ВКУПНО	205

1.2. Примени предмети според видот на оспорениот акт

Вид на оспорен акт	број на предмети
Закони	103
Статути	2
Колективни договори	1
Прописи на Владата на РМ и на министерствата	13
Акти на единиците на локална самоуправа	36
Поединечни акти (заштита на слободи и права)	25
Акти на претпријатија	6
Акти на јавни служби	3
Акти на политички партии	/
Акти на Претседателот на Република Македонија	/
Други акти	16
ВКУПНО	205

1.3.Примени предмети според видот на надлежноста на судот и според правната област на оспорениот акт

<i>Вид на надлежност на Уставниот суд</i>	<i>број на предмети</i>
I. Оценка на уставност и законитост (по области)	179
1. Одбрана, безбедност и внатрешни работи	6
2. Надворешни работи	/
3. Финансии, даноци и други јавни давачки и надоместоци	4
4. Стопанство	3
5. Јавни претпријатија, јавни установи, институции што вршат јавни овластувања	4
6. Организација и работа на органите на државната власт: (Собрание на РМ, Претседател на Република Македонија, Влада на Република Македонија и државна управа, Правосуден систем (судови, судски совет на РМ, јавно обвинителство, јавно правобранителство, адвокатура, нотаријат, извршители, медијатори), Народен правобранител	24
7. Избори, референдум, политички партии, здруженија на граѓани и фондации, јавни собири	4
8. Верски права и слободи	/
9. Права на странците	/
10. Имотно-правни односи	12
11. Урбанизам и градежништво	17
12. Сообраќај и врски	1
13. Животна средина	2
14. Работни односи	15
15. Пензиско и инвалидско осигурување	3
16. Социјална и здравствена заштита	13
17. Односи во бракот и семејството	2
18. Образование, наука и култура	7
19. Јавно информирање	/
20. Локална самоуправа	17
21. Комунални дејности	8
22. Останато	37
II. Барања за заштита на слободи и права	25
III. Судир на надлежност	/
IV. Одговорност на претседателот на Републиката	/
V. Одлучување за уставноста на програмите и статутите на политичките партии и здруженија на граѓани	1
VI. Други надлежности на Уставниот суд	/

ВКУПНО

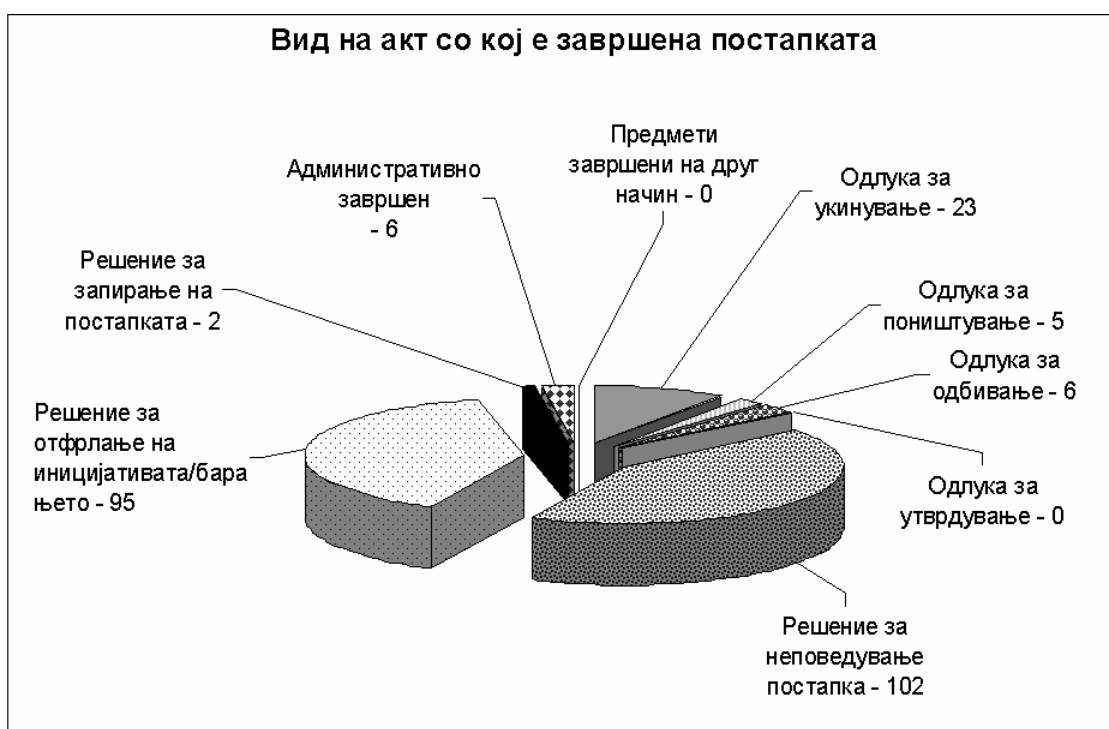
205

2. РЕШЕНИ ПРЕДМЕТИ

2.1. Решени предмети според видот на актот на Судот со кои е завршена постапката

Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Одлука за укинување	23
Одлука за поништување	5
Одлука за одбивање	6
Одлука за утврдување	/
Решение за неповедување постапка	102
Решение за отфрлање на иницијативата/барањето	95
Решение за запирање на постапката	2
Административно завршен (член16,член13 и 15 од Деловникот)	6
Предмети завршени на друг начин	/
ВКУПНО	239

2.2. Решени предмети во кои биле оспорени закони:

Вид на акт со кој е завршена постапката	број на предмети
Со одлука за укинување	17
Со одлука за поништување	3
Со решение за неповедување постапка	71
Со решение за отфрлање на иницијативата	32
Со решение за запирање на постапката	1
Административно завршени (член 16, член 13 и 15 од Деловникот)	3
ВКУПНО	127

Анализата на вкупните податоци покажува дека во текот на 2012 година бил намален бројот на примени, односно оформени предмети пред Уставниот суд кој изнесуваше 205 предмети (за споредба, во 2011 година бројот на примени предмети изнесувал 236, во 2010 година бројот на примени предмети изнесувал 230, а во 2009 година таа бројка била најголема и изнесувала 290 примени предмети).

Судот и во текот на 2012 година, како и во претходните години, најголем дел од својата работа во извршување на неговите

уставни надлежности, посветил на оценување на согласноста на законите со Уставот. Меѓутоа, во споредба со претходните две години, статистичките податоци покажуваат дека во 2012 година бил намален бројот на предмети (како примени, така и решени) во кои што биле оспорени закони. Оваа бројка за 2012 година е 103 примени предмети во кои биле оспорени закони (во 2011 година таа бројка изнесувала 143, а во 2010 година таа бројка изнесувала 155 предмети). Во 2012 година биле решени 127 предмети во кои биле оспорени закони (во 2011 година таа бројка изнесувала 152 предмети, а во 2010 година – 144).

Во 2012 до Судот беа поднесени 25 барања за заштита на слободите и правата, што споредено со изминатите неколку години претставува најголема бројка на поднесени барања за заштита на слободите и правата пред Уставниот суд. На пример, во 2011 биле поднесени 23 барања, во 2010 година биле поднесени 9 барања за заштита на слободи и права, во 2009 година – 15 барања, во 2008 година – 5 барања, во 2007 година 12 барања и во 2006 година – 6 барања. Во текот на 2012 година Судот решил 27 барања за заштита на слободите и правата, што претставува најголема бројка на решени барања за последните неколку години. *(Подетално за начинот на решавањето и за ставовите на Судот изразени во одлуките, во делот под III.4.)*

III. СТАВОВИ НА СУДОТ ЗАЗЕМАНИ ПРИ ОДЛУЧУВАЊЕТО

1. Интервентни одлуки на Судот¹

Во периодот од 1 јануари до 31 декември 2012 година, како што е веќе истакнато, Судот со одлука за поништување или укинување на закони и други прописи заврши вкупно **28 предмети**.

1.1. Одлуки за поништување или укинување на закони

Судот интервенираше во повеќе **закони** од различни области и тоа:

1. Судот го поништи членот 3 точки 1 и 2 во деловите: „култура“ и „општините, општините во градот Скопје, односно градот Скопје“, и точката 3 во делот: „општините, односно градот Скопје“, од **Законот за јавните службеници** („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2010, 36/2011 и 6/2012).

- Работникот од културата не е репрезент на државата, не е јавен службеник, нема по правило пренесени овластувања од државата во остварувањето на дејности од јавен карактер. Вработените во културата веќе имаат правен статус на работници со слобода на научното, уметничкото и другите видови творештво како загарантирано уставно право. Вработените во културата создаваат и негуваат култура и уметност не од позиција на вршење јавно овластување од државата, туку во суштина нивната дејност е создавање на културни вредности и заштита и користење на материјалното и духовното творештво во Република Македонија, па оттука специфичната природа на културата како дејност не може да има вработени како јавни службеници и да биде под правниот режим на Законот за јавни службеници.

---

¹ Во овој дел на Освртот дадени се сентенци од сите интервентни (поништувачки и укинувачки) одлуки, кои се однесуваат и на законите и на подзаконските акти, донесени во текот на 2012 година, при што редоследот е хронолошки, односно според времето на донесувањето на одлуката/решението.

- Вработените во јавните претпријатија основани од општините, општините на градот Скопје и градот Скопје, како и самите институции кои по природата на надлежностите вршат комунални дејности, по својата положба, права и обврски не можат да бидат под правниот режим на Законот за јавните службеници, ниту од аспект на основањето, вработувањето, финансирањето, правото на плата и надоместоците од плата, надзорот, ефикасноста и одговорноста од работењето, статусот и регистарот на претпријатијата, надзорот над ефикасноста и законитоста на работењето од Државниот комунален инспекторат и други работи кои се веќе комплексно уредени со одредбите од повеќе посебни закони. (У.број. 184/2011)

2. Судот го укина член 45-а став 2 алинеја 2 од Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2006, 35/2008 и 150/2010).

- Пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на кандидатот за вршење на функцијата судија, добиени на правно релевантен начин од 15 лица избрани по случаен избор од Судскиот совет на Република Македонија од листа на 50 предложени лица од кандидатот, со најмалку завршено четиригодишно средно образование кои го познаваат кандидатот најмалку три години и кои не можат да бидат роднини со кандидатот по крв во права и странична линија до четврти степен, посвоителот и посвоеникот и роднини по сватовство до втор степен, не ги задоволува критериумите на објективност, непристрасност и применливост, како елементи на владеењето на правото и не е во согласност со уставно гарантираните права на граѓаните за неприкосновеност на нивниот физички и морален интегритет и уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, на достоинството и угледот на граѓаните.(У.број. 12/2011)

3. Судот го укина член 50 став 3 алинеја 2 од Законот за Академијата за судии и јавни обвинители (“Службен весник на Република Македонија” број 88/2010).

- Пропишаниот начин на прибирање на податоци и информации за етичките и моралните вредности на пријавените кандидати за вршење на функцијата судија и јавен обвинител, не ги задоволува критериумите на објективност, непристрасност и применливост, од аспект на владеењето на правото, а исто така

и од аспект на уставно гарантираните права на граѓаните за неприкосновеност на нивниот физички и морален интегритет, утврдени во членот 11 став 1 од Уставот, како и уставната гаранција за почитување и заштита на приватноста на личниот и семејниот живот, достоинството и угледот на граѓаните, утврдени во членот 25 од Уставот. (У.број. 156/2010)

4. Судот ги укина член 235-б став 1 точки 4 и 6 и став 7 од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/2010 и 44/2011).

- Во оспорената одредба од Законот не се наведени ниту видот на кривичните дела, ниту пак изречените санкции кои во конкретен случај би претставувале основ за престанување на мандатот на член на Прекршочната комисија, произлегува дека осудата за кое било кривично дело, на која било кривична санкција е основ за престанок на должноста член на Прекршочната комисија. Поради непрецизноста на одредбата, би можело да настане ситуација осудата за кривично дело кое нема никаква врска со должноста член на Прекршочната комисија, да биде основ за престанок на неговиот мандат. Оттука и формулацијата на наведената законска одредба е недоволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, како еден од елементите на принципот на владеењето на правото.

- Со оглед на тоа што само со закон може да се уредува пристапот и давањето на информациите од јавен карактер, а не со акт на Агенцијата за супервизија на осигурување, како што е предвидено со оспорената одредба од членот 235-б став 7 од Законот, а имајќи предвид дека со Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, предмет на уредување е токму пристапот до информациите од јавен карактер, произлегува дека паралелно не може да се препушта без закон односно со подзаконски акт да се уредува предметното прашање како што тоа го упатува оспорената одредба од Законот за супервизија на осигурувањето.(У.број. 202/2011)

5. Судот ги укина член 1 во деловите: „како и лицето кое било носител на јавна функција, а кое не е починато“ и „како и лицето кое било носител на јавна функција“, член 2 став 1, член 5 точка 29 во делот: „и организации“, член 6 став 3, член 7 во делот: „и лицата кои биле носители на јавни функции, а кои не се починати“, член 10-а,

член 10-б и член 12 став 3, член 30 став 1, член 32 и член 35-а алинеја 3 од **Законот за определување дополнителен услов за вршење јавна функција** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2008, 64/2009 и 24/2011) и член 25 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за определување дополнителен услов за вршење на јавна функција** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2011).

- *Неопределувањето на крајниот датум до кога може да се спроведува процесот на лустрација води до повреда на начелото на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок и ги става во нееднаква положба граѓаните опфатени со овој процес.*

- *Пропишаната обврска за поднесување на изјави за несоработка со органите на државната безбедност, на поранешните носители на јавни функции, кои не се починати, а кои воопшто не се кандидати или носители на јавни функции во актуелниот општествен систем, води кон повреда на нивниот морален интегритет и достоинство заштитени со Уставот, без основ и потреба, ги дискриминира и ги става во нееднаква положба со другите граѓани, што не е во согласност со владеењето на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите.*

- *Повторното определување вршителите на функции и овластувања во здруженијата на граѓаните и фондациите да подлежат на лустрација, овојпат задолжителна, спротивно на конечната и извршната одлука на Уставниот суд со која беше укината ваквата определба, води кон непочитување на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.*

- *Обврската да подлежат на процес на лустрација основачи и вработени новинари, уредници во трговско радиодифузно друштво и непрофитна радиодифузна установа кои имаат дозвола за вршење радиодифузна дејност и основачи и вработени во друштва од областа на печатот, адвокат, адвокатско друштво и медијатор, претставува ограничување на правото на приватност при вработување во приватниот сектор на лица кои се евентуални поранешни соработници со органите на државната безбедност, со што се повредува член 25 од Уставот. (У.број. 52/2011 и У.бр.76/2011)*

6. Судот го поништи членот 16 од Законот за изменување и дополнување на **Законот за јавна чистота** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2010).

- Не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и членот 52 став 4 од Уставот кога законодавецот предвидува измената на законот да се однесува и на постапките започнати пред денот на влегувањето во сила на новиот закон во кој се предвидени построги казни и подолги рокови на застареност од оние што важеле пред влегувањето во сила на законот. (У.број. 159/2011)

7. Судот го укина 27 став 1 точка 3 од **Законот за ревизија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.158/2010 и 135/2011).

- Не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 и со членот 14 став 1 од Уставот кога оспорената одредбата овозможува лицето да биде „казнето“, односно да трпи последица за сторување на недефинирано кривично дело и тоа автоматски по сила на закон, а не со правосилна судска одлука. (У.број. 209/2011)

8. Судот го укина член 10 став 1 алинеја 4 од **Законот за процена** („Службен весник на Република Македонија“ бр.115/2010, 158/2011 и 185/2011).

- Законската одредба од Законот за процена со која по сила на закон се ограничува правото на едно лице да полага стручен испит и во случаи кога определената забрана не е во врска со вршењето на оваа дејност и ограничување на правото е последица од забрана на вршење на професија, дејност или должност, не е во согласност со Уставот на Република Македонија. (У.број. 205/2011)

9. Судот го поништи член 3 став 1 точки 1 и 2 во деловите: „образование“ од **Законот за јавните службеници** („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2010, 36/2011 и 6/2012).

- Високообразовната дејност е комплексна материја, од аспект на дејноста, вршителите на дејноста, системот на вреднување, неповредливоста на универзитетскиот простор, организирање, управување, развој и финансирање, и не може да се опфати под административниот третман со одредбите од Законот за јавните службеници. (У.број. 221/2011)

10. Судот ги укина член 14 став 1 точки 1, 2 и 3, член 23 став 4 точки 3 и 4, член 28 став 1 точки 3 и 4, член 112 став 1 точка 4 и член 158-е став 2 точки 1 и 2 од **Законот за супервизија на осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.27/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011).

- *Законското решение во кое забраната за вршење професија, дејност или должност со оглед на фактот дека истата е дефинирана како споредна казна која се изрекува исклучиво со изречена главна казна определена со казна затвор со судска одлука, не е во согласност со одредбите од Уставот, од причина што истото претставува ограничување на одредено право по сила на закон, што е во спротивност со член 14 од Уставот.* (У.број. 130/2011)

11. Судот го укина член 5 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите** („Службен весник на Република Македонија“ бр.57/2010).

- *При генералното утврдување дека вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи имаат статус на државни службеници, законодавецот не ја имал предвид специфичноста на работните задачи на овие вработени кои имаат ист или сличен вид на работи како и полициските службеници кои работи и задачи се утврдени во Законот за полиција.* (У.број. 146/2011 и У.бр. 179/2011)

12. Судот го укина член 53 став 8 од **Законот за безбедност и здравје при работа** („Службен весник на Република Македонија“ бр.92/2007 и 136/2011).

- *Законското решение за парично наградување на членовите на прекршочната комисија и комисијата за посредување за извршување на работи што спаѓаат во доменот на надлежноста на органот и се негови управни функции предвидени во член 53 став 8 од Законот за безбедност и здравје при работа, не е во согласност со начелото на владеењето на правото гарантирано со член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.* (У.број. 213/2011)

13. Судот ги укина член 50 став 2 точка 1 и член 116 став 1 точка 5 од **Законот за Народната банка на Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2010).

-Одредбата во Законот за Народната банка на Република Македонија со која генерално е утврдено дека член на Советот не може да биде лице кое е осудено за кривично дело со казна затвор или со парична казна, и тоа без оглед на видот на кривичното дело и неговата природа и без оглед на времето поминато од денот на издржаната, простената или застарената казна, претставува правна последица од осудата која не е јасна и прецизна и не е во согласност со општите правила и рамки за пропишување на правните последици од осудата утврдени во Кривичниот законик, поради што не е во согласност со уставниот принцип за владеење на правото.

- Одредбата според која член на Комисијата за прекршоци може да биде отповикан ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело воопшто, без оглед на видот на кривичното дело, неговата природа или тежина и независно од видот и висината на санкцијата, претставува преопшта формулација која не е доволно прецизна и јасна и како таква не обезбедува правна сигурност на граѓаните, што е еден од елементите на уставниот принцип на владеењето на правото. У.број. 208/2011)

14. Судот ги укина:

*- член 30 став 4 и став 23 во делот:„ и кој нема да ја достави во пропишаниот рок изјавата од ставот 4 на овој член или достави изјава со различна содржина“ и член 60 став 1 точка 9 од **Законот за виното** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/2010 и 53/2011) и член 20 во делот:„ Производителите на вино запишани во Регистарот на производители на вино пред денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став 4 на овој закон најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 69/2004) до денот на влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10), а во рок од 120 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да достават изјава од членот 30 став (4) на овој закон за финансиските обврски за купено винско грозје во периодот од влегувањето во сила на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ број 50/10) до*

денот на влегувањето во сила на овој закон“ и во делот: „ и кои нема да ја достават изјавата од членот 30 став 4 на овој закон во роковите од ставот 2 на овој член“ од Законот за изменување и дополнување на Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2011)

- *Барањето на писмена изјава заверена на нотар дека во целост се исполнети финансиските обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект кој има право да врши дејност производство на вино заради ставање во промет, значи пречекорување на дозволеният праг и излегување надвор од соодветните законски механизми и води до состојба исполнувањето на обврските на лицето во еден статус, да влијае на остварувањето на неговите права во друг статус, што уставно не е дозволено.*

- *Тргувајќи од фактот што барањето на изјава за исполнетите финансиски обврски за купено винско грозје во претходните години, како услов за задржување на статусот на регистриран субјект за производство на вино, не е во согласност со Уставот, произлегува дека преодната одредба која пропишува рокови за исполнување на ова законско барање, ја дели правната судбина на основната одредба со која е поврзана, поради што и преодната одредба не е во согласност со владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. (У.број. 104/2011)*

15. Судот ги укина:

-членот 134-в став 2 точки 4 и 5 и став 5 точка 2 и членот 138 став 1 точки 4 и 5 и став 2 точка 2 во делот: “4,5” од **Законот за супервизија на осигурување** (“Службен весник на Република Македонија“ број 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 8/2008, 88/2009, 67/2010 и 44/2011) и членот 3 став 5, членот 4 став 4, членот 5 став 2 точка 3 и членот 9 став 2 од Правилникот за стекнување со и испитување на стручната подготвеност потребна за вршење работи на застапување во осигурувањето, број 0101-1131/4 од 13 јули 2010 година, донесен од Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување (“Службен весник на Република Македонија“ број 102/2010 и 167/2011).

- *Условите за добивање на лиценца или за одземање на истата не може да бидат пропишани како правна последица од осудата по сила на закон, туку како последица од казната што со правосилна одлука ја изрекол суд.*

- Со подзаконски акт не може да се уредуваат прашања кои се предмет на закон. (У.број. 122/2011)

16. Судот го укина **Законот за дополнување на Законот за регистрирање на готовински плаќања** (Службен весник на Република Македонија“ бр.185/2011).

- *Законодавецот го повредува членот 8 став 1 алинеја 3 од уставот кога враќа во правниот промет законска одредба која од страна на Уставниот суд била прогласена за неуставна а за враќањето на укинатата норма во правниот поредок не постојат релевантни уставно-правни основи.* (У.број. 5/2012)

17. Судот го укина член 10-а став 5, во делот: „врз основа на поднесена изјава за остварени приходи на пропишан образец“ и став 6, во делот: „ги пропишува министерот за финансии“ и член 10-б став 1, во делот: „врз основа на поднесена Изјава за остварени приходи на пропишан образец“ и став 2, во делот: „ги пропишува министерот за финансии“ од **Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.142/ 2008, 64/2009, 156/2009, 166/2010 и 53/2011).

- *Законската одредба со која е востановена обврска на граѓаните кои не се дефинирани како обврзници за плаќање на задолжителен придонес за здравствено осигурување да поднесуваат изјава за остварени приходи е во спротивност со Уставот на Република Македонија. Ваква обврска може да вршат само надлежните државни институции, односно директно Управата за јавни приходи, нејзините надлежни органи и институции за социјално осигурување, но не и таа обврска да падне на товар на граѓанинот.*
(У.број. 157/2011)

18. Судот го укина членот 19 став 2 алинеја 2 од **Законот за вештачење** (“Службен весник на Република Македонија“ број 115/2011).

- *Не може да се наметне обврска за граѓанинот да ја докажува својата неосудуваност пред надлежните органи за да може да се стекне со одредено право.* (У.број. 206/2011)

1.2. Одлуки за поништување или укинување на подзаконски акти

Судот во текот на 2012 година интервенираше и во повеќе подзаконски акти и тоа:

1. Судот ја поништи Одлуката за донесување детален урбанистички план за Градска четврт „ЛИРИЈА-2“, Општина Чаир Скопје, планиран развој 2008-2013 година, бр.07-1355/3 од 17.09.2008 година, донесена од Советот на Општина Чаир („Службен гласник на Општина Чаир“ бр. 14/2008).

- Планирањето на урбанистички опфат надвор од територијата на својата општина, односно неосновано навлегување во уредување на просторот кој припаѓа на друга општина, значи повреда на територијалниот принцип на надлежноста на општините, секоја општина да делува во границите на територијата на својата општина согласно законските одредби и претставува повреда на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. (У.број. 124/2009)

2. Судот ги укина член 1 точките 2, 3 и 4 од Уредбата за изменување и дополнување на Уредбата за поблиските критериуми за директни плаќања, корисниците на средствата, максималните износи и начинот на директните плаќања за 2011 година, донесена од Владата на Република Македонија на 13 април 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.52/2011).

- Со оспорената Уредба (која била донесена во април 2011 година, по завршување на земјоделските активности и кога корисниците легитимно очекувале дека директните плаќања се утврдени во февруари 2011 и тие треба да ја добијат утврдената сума, Владата ја намалила таа сума, односно го зголемила бројот на садниците) се доведува во прашање начелото на владеење на правото и се повредува принципот на забрана на повратно дејство на законите и прописите утврдени во член 52 став 4 од Уставот. (У.број. 118/2011)

3. Судот ја укина **Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за локалитет Црква Урбана единица Б**, донесена под бр.07-509/2 од 3 февруари 2009 година од Советот на општина Аеродром („Службен гласник на општина Аеродром“ бр.3/2009 од 3 февруари 2009 година).

- Членот 24 став 9 од Законот за просторното и урбанистичко планирање е повреден кога по повод прифатените забелешки од јавната анкета планот претрпел значајни промени, а надлежната Комисија не му предложила на градоначалникот да спроведе нова јавна анкета. (У.број. 182/2011)

4. Судот го укина член 57 став 1 во делот: „освен во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот“ од **Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 88/2009, 60/2010 и 94/2010).

- Одредбата во колективен договор која го иззема од посебната заштита за престанок на работниот однос синдикалниот претставник во случај на предизвикување на поголема материјална штета кај работодавачот, значи определување на помали права за синдикалниот претставник од правата утврдени со закон. (У.број. 214/2011)

5. Судот ја укина **Одлуката за измена и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/2011).

- Со Одлуката на адвокатската комора со која коморската маркичка е поставена како услов за наплата на адвокатските трошоци, иако тоа не произлегува ниту од Законот за адвокатура, ниту од Законот за парничната постапка, Адвокатската комора го надминала законското овластување да донесе тарифа за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите и навлегла во законодавната сфера за која не е овластена. (У.број. 171/2011)

6. Судот го укина **Правилникот за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација**, број 11-38/9 од 5 ноември 2009 година, донесен од Комисијата како орган на

Агенцијата за електронски комуникации (“Службен весник на Република Македонија” број 143/2009 и 59/2012).

- *Оспорениот Правилник за доделување на броеви и серии на броеви од Планот за нумерација, донесен од Комисијата како орган на Агенцијата за електронски комуникации не е во согласност со Законот за електронските комуникации, бидејќи со измената на Законот, овластувањето за донесување на подзаконските акти е пренесено од Комисијата на директорот.* (У.број. 124/2011)

7. Судот ги поништи член 2 став 3, член 8 став 3, член 13 став 5, член 17 ставови 2 и 4, член 18 став 1, член 31 став 1, член 51 став 2 и член 69 став 1 во делот: “каде конечната одлука ја носи работодавачот”, сите од **Колективниот договор за уредување на правата и положбата на вработените во рудникот “САСА”-Македонска Каменица**, склучен меѓу Синдикатот на индустрија, енергетика и рударство на Македонија-Синдикална организација “САСА”-Македонска Каменица и Трговското друштво “САСА” ДООЕЛ Македонска Каменица, број 01-26 од 8 јануари 2010 година.

- *Со колективен договор не може да се определат помали права од правата утврдени со закон, а ако содржат такви одредби тие се сметаат за ништовни и се применуваат соодветните одредби од законот.*(У.број. 215/2011)

8. Судот го укина членот 9 ставови 1 и 2 од **Правилникот за формата и содржината на регистарските таблици и на пробните таблици на возилата и начинот и постапката на нивно издавање**, број 12.1-60305/1 од 3 август 2011 година, донесен од министерот за внатрешни работи (“Службен весник на Република Македонија” број 107/2011).

- *Содржината на регистарските пробни таблици, односно натписот кој означува “проба”, и кој е напишан само на латинично писмо – “PROBA”, не е во согласност со ставот 1 од Амандманот V со кој е заменет членот 7 од Уставот Уставот на Република Македонија, бидејќи во службената ознака е исклучено кирилското писмо, како службено писмо во Републиката.*(У.број. 224/2011)

2. Решенија за неповедување постапка

Во текот на 2012 година Уставниот суд на Република Македонија со **решение за неповедување** постапка за оценување на уставноста на закони, односно уставноста и законитоста на подзаконски акти **заврши 102 предмети**.

Од овие предмети, како **покарактеристични** ги издвојуваме следниве:

1. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 2, член 3, член 5 и член 20 од **Законот за постапување со бесправно изградени објекти** („Службен весник на Република Македонија“ бр.23/2011 и 54/2011).

- *Определбата на законодавацот да донесе посебен Законот (Законот за постапување со бесправно изградени објекти) заради решавањето на проблемот со значителниот број на бесправно изградени градби, но и спречување на нивна изградба во иднина не ги повредува правото на сопственост и правото на правичен надоместок од член 30 став 3 и 4 од Уставот. (У.бр.105/2011)*

2. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 19 став 5 од **Законот за пензиското и инвалидското осигурување** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001, 85/2003, 50/2004, 4/2005, 84/2005, 101/2005, 70/2006, 153/07, 152/2008, 161/2008, 81/2009, 156/2009, 83/2010, 156/2010, 24/2011 и 51/2011).

- *Мерилата и критериумите за определување на пензиската основа утврдени во Законот за пензиско и инвалидското осигурување, подеднакво се однесуваат на сите осигуреници во системот на пензиското и инвалидското осигурување кои стекнуваат право на старосна, инвалидска или семејна пензија согласно Законот. (У.бр.160/2011)*

3. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 117 став 2, во делот: „освен за работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени“ и член

125 став 2 од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр.62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 124/2010, 47/2011, 11/2012 и 39/2012).

- *Законската определба, во определени случаи децидно утврдени од законодавецот, работата подолга од полното работно време или прекувремената работа да го надминува утврдениот законски лимит од 190 часа, е во согласност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9 и член 32 став 5 од Уставот.*

- *Работното време како категорија утврдена со Законот за работните односи, дозволува распоредот на работното време да го определува надлежниот орган со подзаконски акт, поради што истото е во согласност со одредбите на Уставот на Република Македонија (У.бр.194/2011)*

4. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на: член 12 став 1; член 49 став 3 во делот: „освен ако тоа не би им предизвикало штетни последици,“; член 75 став (3) во делот: „или одбие врачување,“; поднасловот: „Правила за работите кои не смеат да се прекинат за време на штрајк,“ и член 238 од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија,“ број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 149/2009, 16/2010, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

- *Со ненаведувањето на Уставот, како основ за постапување, законодавецот не ја стеснува уставната основа за уредување на работните односи помеѓу работниците и работодавачите од причина што оваа одредба се однесува само на склучување и престанување на договор за вработување и не може основано да се доведе под сомнение по однос на член 8 став 1 алинеи 1 и 3 и став 2, член 32 и особено член 51 од Уставот.*

- *Член 49 став 3 во делот: „освен ако тоа не би им предизвикало штетни последици,“ е во согласност со членот 32 ставот 3 од Уставот, според кој секој вработен има право на платен дневен, неделен и годишен одмор. Имено, согласно членот 48 и 49 од Законот за работни односи е утврдено и гарантирано правото на годишен одмор, кое право не може да му го ускрати работодавачот, ниту пак од него да се откаже работникот.*

- *Член 75 став (3) во делот: „или одбие врачување,“ станува збор за доставување на одлука за престанок на работен однос на работник и законодавецот водел сметка за начинот на спроведување на доставувањето, се со цел за поголема и поефикасна заштита на правата на договорните страни и е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот.*

- Поднасловот: „Правила за работите кои не смеат да се прекинат за време на штрајк„ и член 238 ова законско овластување на работодавачот не претставува подзаконско регулирање на остварувањето на правото на штрајк туку непосредно спроведување на законските одредби во функција на обезбедување на неопходното ниво на процесот на работата со кое нема да се загрози животот, здравјето, економската и социјалната сигурност на граѓаните и неопходното одвивање на животот во земјата, во обем и на начинот утврдени со закон од соодветната дејност од јавен интерес како и извршувањето на меѓународните договори и е во согласност со на член 8 став 1 алинеите 1, 3, 4 и 11, член 32 став 5, член 38, член 51 и член 54 став 1 од Уставот. (У.бр.167/2010)

5. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на поднасловот “Судска надлежност за забрана на штрајк и отстранување од работа” и член 244 од **Законот за работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010 и 47/2011).

- *Право на законодавецот е да го овластува судот да ги одлучува спорните односи во врска со штрајкот и кога тој се забранува поради законски услови за тоа.* (У.бр.25/2012)

6. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 5 во делот: „се одобрува само еден учебник“ од **Законот за учебници за основно и средно образование** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 99/2009, 83/2010, 36/2011, 135/2011 и 46/2012).

- *Определбата на законодавецот за еден наставен предмет во основното и средното образование да се одобри само еден учебник не е во несогласност со начелото на владеењето на правото и не претставува ограничување на слободата на пазарот и претприемништвото.* (У.бр.84/2011)

7. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 3 став 2; член 9 став 2, член 10 во делот: „извршени во здравствени установи кои се надвор од мрежата на здравствени установи, во која се врши здравствена дејност“ и точка 8 од **Законот за здравствено осигурување** („Службен весник на Република

Македонија“ бр.25/2000, 34/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2006, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010 и 53/2011).

- *Законската одредба од Законот за здравствено осигурување во која јасно се дадени основните определби и принципи така што доброволното здравствено осигурување се воспоставува како дополнително осигурување за права кои ќе можат да се користат надвор од основниот пакет на здравствени услуги во други осигурителни компании, е во согласност со Уставот на Република Македонија. Имено, доброволното осигурување се воспоставува со договор помеѓу осигуреникот и Друштвото за осигурување и истото може да се користи само ако претходно е воспоставено задолжително здравствено осигурување.*

- *Користењето на здравствена услуга во здравствена установа која е надвор од мрежата на установи со кои Фондот склучил договор и обврската за плаќање на таа услуга од страна на самиот осигуреник, не е во спротивност со уставното начело на хуманизмот, социјалната правда и солидарноста од причини што со тоа на осигуреникот не му се ограничуваат основните здравствени услуги кои го сочинуваат задолжителното здравствено осигурување. (У.бр.163/2011)*

8. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на Законот за плаќање на рати на даночни долгови на јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, односно од општините или градот Скопје ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2010).

- *Законското решение кое предвидува јавните претпријатија и трговски друштва основани од Република Македонија, општините и градот Скопје да ги плаќаат даночните долгови на рати, е последица на специфичната состојба во која се наоѓаат тие претпријатија односно што настанала промена на даночната стапка од 5% на 18% за вршење на комуналните дејности со што им се намалил приливот на средства по основ на извршени услуги не по нивна вина, и на фактот што имотот на тие правни субјекти не е нивен туку е на основачите, поради што не може од тој имот да се изврши присилна наплата на заостанатите даночни долгови според правилата за присилна наплата определени во Законот за даночната постапка, како и поради тоа што тие правни субјекти мораат да продолжат да ги вршат соодветните дејности со оглед дека тие имаат посебно општествено значење и интерес. (У.бр.41/2010)*

9. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 157 од **Законот за парничната постапка** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2005, 110/2008, 83/2009, 116/2010) и член 17 од Законот за државното правобранителство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2007).

- *Кога државата учествува во парничната постапка и е застапувана од државниот правобранител, таа не се јавува во својство на власт – империум, туку во својство на странка која согласно законот има свои овластувања и должности. Бидејќи станува збор за реални трошоци што ги има државното правобранителство како секоја странка во постапката, уставниот принцип на еднаквост значи дека и државното правобранителство како застапник на Републиката во судските постапки има право на наплата на трошоци во постапката. (У.бр.44/2012)*

10. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 28-а став 3 во делот: „со исклучок на државата“ од **Кривичниот законик** („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2004, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009 и 51/11 и 185/2011).

- *Исклучувањето на државата како правно лице од кривична одговорност не значи повреда на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија. (У.бр.73/2012)*

11. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 244-а став 6 од **Кривичниот Законик** („Службен весник на Република Македонија“ бр.37/1996, 80/1999, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/2011, 135/2011 и 185/2011).

- *Определбата на законодавецот во кривичната постапка да биде конфискуван, односно одземен бесправно изградениот недвижен имот е во согласност со членот 30 од Уставот, бидејќи со него не се штитат бесправно изградените објекти, туку се штити и гарантира легално стекнатата сопственост. (У.бр.65/2012)*

12. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 7-б од **Законот за управните спорови** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 62/2006, 150/2010).

- *Управно-судската постапка има одделни специфичности по кои се разликува од другите судски постапки, поради што е оправдано решението на законодавецот во оваа постапка да важи правилото содржано во оспорената одредба од членот 7-б од Законот за управните спорови според кое во управен спор странките сами ги поднесуваат трошоците што ги предизвикале со свое дејствие. Со ова законско решение и двете странки во управниот спор, односно и органот кој решава во управна постапка во прв односно втор степен и граѓанинот како странки во спорот се еднакви пред законот со оглед на тоа што секоја странка си ги сноси своите трошоци. (У.бр.125/2011)*

13. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 236, став 2, став 3 во делот “Штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон.” и ставот 5 и член 266 став 1, точки 4, 5 и 6 од **Законот работните односи** („Службен весник на Република Македонија“ бр. (62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 30/2009, 149/2009, 16/2010, 50/10, 52/10, 124/2010, 158/2010 и 47/2011).

- *Правото на штрајк не е апсолутно право и и неговото остварување од страна на работниците во јавниот и приватниот сектор не може да ги доведе во прашање интересите на корисниците на јавните услуги кои посредно или непосредно учествуваат во стекнувањето средства за работа.*

- *Со оспорената одредба не се уредува самото право на штрајк, туку начинот на неговото организирање, остварување преку организационите облици како што се синдикатите, односно здруженијата на повисоко ниво кои со законската одредба имаат право да повикаат на штрајк и да го поведат со цел за заштита на економските и социјалните права на своите членови од работниот однос, во согласност со закон. (У.бр.210/2011)*

14. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 145 став 1 во делот: „ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја “ од **Законот за работните односи** (“Службен весник на Република Македонија” број 62/2005, 106/2008, 161/2008, 114/2009, 130/2009, 50/2010, 52/2010, 124/2010, 47/2011 и 11/2012).

- *Исклучокот според кој работодавачот на работникот може да му исплати надоместок за неискористен годишен одмор*

наместо да создаде услови за негово користење, поради објективни причини за неможноста за користење на неискористениот дел од годишниот одмор, поради интервентен престанок на работниот однос без вина и волја на работникот, не е во спротивност со уставната обврска за работодавачот да создаде услови за користење на годишен одмор на работникот и тој одмор да го плати. (У.бр.40/2012)

15. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на член 10 од **Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување** („Службен весник на Република Македонија“ бр.83/2009).

- Оспорената одредба која предвидува прекин на рокот на застареност со пренос на извршните предмети, е во функција на трансферирање на извршните предмети од судовите кај извршителите. (У.бр.84/2012)

16. Судот не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 4 став 2 во делот: „и тројца пратеници се избираат според мнозинскиот модел во еден изборен круг и тоа по еден пратеник од три изборни единици во Европа и Африка, во Северна и Јужна Америка и во Австралија и Азија утврдени со овој закон“ од **Изборниот законик** („Службен весник на Република Македонија“ бр.40/2006, 136/2008, 148/2008, 163/2008 и 44/2011).

- Определбата на законодавецот избирачко право да го остварат и државјаните на Република Македонија кои на денот на изборите се на привремена работа или престој во странство, а се запишани во Избирачкиот список, според Судот не ги повредува Уставните принципи и норми кои го уредуваат избирачкото право (У.бр.48/2012)

3. Решенија за отфрлање на иницијативите

Во текот на 2012 година Уставниот суд на Република Македонија со **решение за отфрлање** на иницијативите заврши **95 предмети**.

Од овие предмети, како **покарактеристични** ги издвојуваме следниве:

1. Судот ја отфрли иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на **Договори за пружање и плаќање здравствени услуги во специјалистичко-консултативни и болничка здравствена заштита**, број 09-473/2 од 30 март 2011 година склучени меѓу Фондот за здравствено осигурување на Македонија и сите јавни здравствени установи во Република Македонија.

- Поаѓајќи општо од карактерот на договорите или спогодбите, со кои во правниот поредок се уредуваат меѓу-себните односи на договорните страни, тие претставуваат конкретни акти кои имаат правно дејство само за субјектите кои ги склучиле истите, а не и за неограничен број на субјекти, како такви тие не се прописи или општи акти и не подлежат на уставносудска оцена. Со оглед на тоа, а имајќи во предвид и дека со иницијативата се оспорува уставноста и законитоста на наведениот акт кој како што е насловен не постои, се утврди дека се исполнети деловничките претпоставки за отфрлање на иницијативата. (У.бр.211/2011)

2. Судот ја отфрли иницијативата за оценување на уставноста и законитоста на **Етичкиот кодекс на членовите на Владата на Република Македонија и носителите на јавни функции именувани од Владата на Република Македонија** („Службен весник на Република Македонија“ бр. 60/2010).

- Етичката и моралната одговорност на членовите на Владата, замениците на министрите и другите носители на јавни функции именувани од Владата, за непочитување на одредбите од Етичкиот кодекс, не ја исклучува нивната кривична одговорност во согласност со одредбите на Уставот и закон, но во никој случај правно не е дозволено кривична одговорност да се пропишува со етички кодекс, како што се бара со иницијативата. Покрај наведеното, Судот имаше предвид дека со иницијативата се бара Уставниот суд да ја цени законитоста на Кодексот од аспект на

отсутствие на содржина за која подносителот на иницијативата смета дека треба да биде содржана во Кодексот, што исто така не претставува надлежност на Уставниот суд кој единствено ја цени уставноста и законитоста на одредби кои постојат во правниот поредок, а нема надлежност да нормира. (У.бр.80/2012)

3. Судот ги отфрли иницијативите за поведување на постапка за оценување на уставноста на член 1 од **Законот за амнестија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/2002) и **Автентичното толкување на членот 1 од Законот за амнестија** („Службен весник на Република Македонија“ бр.99/2011).

- Автентичното толкување и членот 1 од Законот имаат иста суштина по однос на прашањето кои кривични дела не подлежат на амнестија, заради надлежност на Меѓународниот трибунал, а притоа Судот за членот 1 од Законот веќе утврдил дека е во согласност со Уставот, кој на два пати е оценет како согласен со Уставот. Од наведеното, произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да детектира за кое обвинето лице, за кое конкретно кривично дело, за кој конкретен формиран предмет ќе се однесува автентичното толкување од причина што на тој начин би преземал надлежност на Собранието на Република Македонија, на редовните судови и обвинителството, односно би навлегол во практичната примена на самиот закон. Поради тоа, секое поинакво толкување на автентичното толкување и впуштање во давање на одговор на наводите од иницијативите во суштина би го навел Судот преку своето мислење да нормира односи кои се надвор од неговата надлежност пропишана со Уставот. (У.бр.158/2011)

4. Барања за заштита на слободи и права

Во текот на 2012 година, до Судот беа поднесени вкупно 25 барања за заштита на слободи и права врз основа на член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, што е најголема бројка на поднесени барања во изминатите 5 години.

Судот во текот на 2012 година, реши 27 предмети за заштита на слободите и правата, што е исто така најголема бројка на решени барања за заштита на слободите и правата во изминатите 5 години.

Од вкупниот број на решени барања за заштита на слободи и права во текот на 2012 година, најголем број – 15 барања се однесуваа на заштита од дискриминација, во 11 барања подносителите се повикуваа на заштита на слободата на увеерувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, а едно барање се однесуваше на заштита на слободата на политичкото здружување.

Во 6 предмети Судот со одлука ги одби барањата за заштита на слободите и правата, не наоѓајќи дека е сторена повреда на конкретното право чија што заштита се барала (во 4 предмети се работеше за заштита на слободата на мислата и јавното изразување на мислата, во еден случај за дискриминација по основ на социјална припадност и во еден предмет дискриминација по основ на верска припадност). Станува збор за следниве предмети.

1. Судот со **Одлука У.број. 3/2012** го одби барањето на Никола Гелевски од Скопје, за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата, гарантирани со член 16 од Уставот, кои барателот смета дека му биле повредени со пресуда на Основниот суд Скопје 1 Скопје, К.бр.2066/09 од 10.06.2010 год и пресуда на Апелациониот суд Скопје, КЖ бр. 955/11 од 22.09.2011 година.

- Судската пресуда со која е санкционирано изнесувањето на невестинити и штетни квалификации за честа и угледот на оштетениот во јавноста и со која е направен фер баланс помеѓу правото на слобода на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, значат вмешувањето на државата кое е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот повреден со наводите во колумната и не може да се прифати како неоснована повреда на правото на слободно изразување.

2. Судот со **Одлука У.број. 39/2012** го одби барањето на Љупчо Ристовски од Скопје за заштита на слободите и правата повредени со Решението РО.бр.2843/11 на Основниот суд Скопје II Скопје од 25 ноември 2011 година.

- Остварувањето на правото на ослободување од плаќање на трошоци не произлегува од дејството на судот, туку е резултат на недоставување на потребни докази за имотната состојба, поради што не може да стане збор за дискриминација по основ на имотна состојба.

3. Судот со Одлука У.број. 155/2011 го одби барањето на Јани Макрадули од Скопје, застапуван од полномошникот Снежана Станковиќ, адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот определени во член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на мислата и јавното изразување на мислата и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на политичка припадност.

- Начинот на кој што подносителот на барањето јавно настапил и го искажал своето мислење во врска со вршење на јавна функција на носител на јавната функција (во прашална форма, како член на опозициона политичка партија и од говорница на политичката партија, последиците кои произлегле од јавниот настап,) без притоа да се вклучи во докажувањето на вистинитоста на прашањето односно изјавата, анализирани во нивната севкупност, претставува дејствие кое само појавно припаѓа на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, но во суштина навлегува во честа и угледот на граѓанинот кој во моментот ја врши јавната функција и неосновано ги повредува тие вредности. Со тоа изјавата ја губи содржината на таа слобода и претставува злоупотреба на јавното изразување и јавниот збор.

4. Судот со Одлука У.број. 117/2012 го одби барањето на Славчо Десподов од Делчево за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата повредени со Пресуда К.бр.490/11 од 25 ноември 2011 година на Основниот суд Струмица и Пресуда КЖ.бр.177/12 од 12 април 2012 година на Апелациониот суд во Штип.

- Со оглед на фактот што искажаните зборови ги надминале границите на можна толеранција, односно ги надминале дозволените граници и со тоа ја повредиле честа и угледот на граѓанинот, Судот оцени дека вмешувањето на државата е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот.

5. Судот со Одлука У.број. 24/2012 го одби барањето на Бекташиската верска заедница (во основање), Арбен Сулејмани, од с. Равен, Гостивар, Абдулмуталип Бекири од с. Здуње, Гостивар и Таџудин Идризи од Тетово за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забраната на дискриминација на граѓаните по основ на верска припадност, за која што сметаат дека им е сторена со Решение РЕГ.РГ бр.1/11 од 27 мај 2011 година на Основниот суд Скопје II Скопје и Решение

ГЖ.бр.3967/11 од 17 ноември 2011 година на Апелациониот суд Скопје.

- *Името на верскиот субјект и изворите на учењето претставуваат официјални обележја на верскиот субјект од причина што тие се негови суштински карактеристики преку кои тој верски субјект се идентификува и препознава во јавноста.*

- *Оттука легитимно и во согласност со Уставот и закон е одбивањето на регистрацијата на верскиот субјект поради неисполнување на условот за неидентичност на името на изворите на учењето со оние на веќе регистриран верски субјект.*

- *Идентификацијата на барателот на регистрацијата со друг верски субјект кој е веќе регистриран, може да ја доведе јавноста во заблуда, односно да ги доведе верниците во конфузија, што воедно претставува нарушување на нивните верски чувства. Значи неспорно е дека правото на регистрација на одреден верски субјект треба да биде загарантирано како дел од остварувањето на верските права, но од друга страна истото не треба да ги нарушува верските права и чувства на припадниците на веќе регистрираните верски субјекти.*

6. Судот со **Одлука У.бр.138/2012** го одби барањето на Јадранка Костова за заштита на слободата и правото на јавно изразување на мислата, повредени со Пресуда К.бр.1652/11 од 19 октомври 2011 година на Основниот суд Скопје I Скопје и Пресуда КЖ.бр.259/12 од 5 април 2012 година на Апелациониот суд Скопје.

- *Судовите ги засновале своите одлуки на прифатлива оценка за релевантните факти и донеле пресуди со кои е направен фер баланс помеѓу правото на слобода на изразување и правото на заштита на достоинството и угледот на секој граѓанин, поради што оцени дека наведените аргументи на основниот и апелациониот суд се прифатливи и дека вмешувањето на државата е пропорционално со легитимната цел за заштита на угледот на оштетениот повреден со написот во „Фокус“.*

Во останатите 21 предмет Судот одлучи со решение за отфрлање на барањата: поради ненадлежност - во 11 предмети, во 8 предмети барањето беше отфрлено поради отсуство на процесни претпоставки за одлучување, а во 2 предмети барањата беа отфрлени поради ненавременост.

IV. ЈАВНОСТ ВО РАБОТАТА НА СУДОТ

Согласно Деловникот на Уставниот суд работата на Судот е јавна.

Претставниците на средствата за јавно информирање редовно се покануваат да присуствуваат на седниците на Судот. Известување на јавноста за работата на Судот се врши континуирано и преку WEB - Интернет страницата на Уставниот суд за дневниот ред на секоја закажана седница. После секоја завршена седница претставниците на средствата за јавно информирање сеопфатно се информираат за одлуките и решенијата што ги донел Судот.

Одлуките и решенијата откако ќе бидат изготвени и потпишани од Претседателот на Судот се објавуваат на Интернет страницата на Уставниот суд, така што се достапни на стручната и друга јавност: (www.ustavensud.mk).

Информирањето на јавноста во 2012 година исто така се остваруваше и преку соопштенија и прес конференции.

Уставниот суд на Република Македонија редовно ги следеше медиумите и нивното информирање за работата на Уставниот суд.

V. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Во текот на 2012 година, во рамките на активностите на меѓународната соработка, претставници од Судот учествуваа на повеќе мултилатерални настани. Истовремено Судот продолжи да ја остварува веќе воспоставената соработка со Венецијанската комисија на Советот на Европа преку својот офицер за врски.

Од активностите на меѓународната мултилатерална соработка ги издвојуваме следниве:

Делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Судот присуствуваше на формалното отворање на судиската година на Европскиот суд за човекови права што се одржа на 27 јануари 2012 година во Стразбур и на семинарот што се одржа по тој повод.

Делегација на Уставниот суд на Република Македонија предводена од претседателот на Судот, од 24–28 април 2012 година, учествуваше на свеченостите по повод прославата на 50 годишнината од постоењето на Уставниот суд на Република Турција. Во рамките на свеченостите се одржа и Меѓународен симпозиум на тема „Движењата за права и слободи во 21 век и улогата на уставните судови“, на кој сопствено излагање имаше и претседателот на Уставниот суд на Република Македонија на тема „Улогата на Уставниот суд на Република Македонија во заштитата на човековите слободи и права“.

Делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Уставниот суд, учествуваше на прославата на јубилејот – 20 години од постоењето на Уставниот суд на Албанија, што се одржа на 7 и 8 јуни 2012 година во Тирана. По повод јубилејот беше одржана и меѓународна конференција на тема „Поделба и балансирање на властите – улога на уставната контрола“.

Судии на Уставниот суд учествуваа на прославата на 20 Годишнината од постоењето на Уставниот суд на Романија што се одржа на 21 и 22 јуни во Букурешт и на меѓународната конференција што се одржа по тој повод на тема „Традицијата и перспективните на уставно-судската контрола“.

Во јули 2012 година, делегација од Уставниот суд предводена од претседателот на Судот, учествуваше на VI Конгрес на Асоцијацијата на уставни судови што ја споделуваат употребата на францускиот јазик (ACCPUF) што на тема „Граѓанинот и уставната правда“ се одржа во Маракеш (Мароко).

Судии на Уставниот суд во јули 2012 година учествуваа на петата Тркалезна маса на уставните судови од регионот што ја организираше Уставниот суд на Република Србија во Сремски Карловци. Темата Тркалезната маса беше „Дејството и извршувањето на одлуките на уставниот суд“.

Делегација предводена од Претседателот на Уставниот суд, на 10 септември 2011 година учествуваше на Подготвителниот состанок за XVI Конгрес на Европската конференција на уставните судови што се одржа во Виена.

Судии на Уставниот суд учествуваа на одбележувањето на годишнината од постоењето на Уставниот суд на Косово, што се одржа на 16 октомври 2012 година во Приштина.

Делегација на Уставниот суд предводена од Претседателот на Судот, учествуваше на „IV ден на германското право во Босна и Херцеговина“ и на промоцијата на книгата „Сојузниот уставен суд“ од д-р Јута Линбех, што се одржа на 29 и 30 ноември во Сараево, Босна и Херцеговина.

Во рамките на билатералната соработка, беа остварени следниве активности:

Од 19 до 22 април 2012 година, делегација на Уставниот суд на Руската Федерација предводена од претседателот на Судот проф.д-р Валериј Зоркин престојуваше во официјална посета на Уставниот суд на Република Македонија. Тоа беше прва официјална билатерална средба помеѓу Уставниот суд на Република Македонија и Уставниот суд на Руската Федерација заради воспоставување на поблиски врски и размена на искуства и уставно-судска практика.

Делегација на Уставниот суд на Република Македонија предводена од претседателот на Судот, во септември 2012 година оствари посета на Уставниот суд на Словенија.

Во октомври 2012 година, делегација на Уставниот суд предводена од претседателот на Судот оствари возвратна посета на Уставниот суд на Србија.

VI. МАТЕРИЈАЛНА ПОЛОЖБА И УСЛОВИ ЗА РАБОТА

Уставниот суд на Република Македонија, во текот на 2012 година работите од својата надлежност ги извршуваше со буџет кој изнесуваше вкупно 35.332.000 денари (околу 574.510 евра), од кои за плати на вработените отпаѓа најголем дел – 24.250.000 денари (68,63%). Со ребалансот на Буџетот на Република Македонија, во јуни 2012 година, буџетот на Уставниот суд беше намален за 7,46% и тој изнесуваше 32.132.000,00 денари.

Уставниот суд на Република Македонија е еден од ретките државни органи чиј што буџет со години наназад е непроменет – анализата на податоците покажува дека Уставниот суд секоја година добива околу 20% помалку средства од потребните, што се разбира влијае врз неговото нормално функционирање.

Слично е и со кадровската положба на Уставниот суд. И во текот на 2012 година продолжи неповолниот тренд на намалување на бројот на вработените во стручната служба на Уставниот суд, така што вкупната бројка на извршители во текот на 2012 година изнесуваше 16 вработени, што во споредба со 2011 година значи намалување за 4 вработени.

Ограничените финансиски и кадровски ресурси секако дека имаат неповолно влијание на самостојноста и независноста на Уставниот суд, како и врз можноста Судот уште поуспешно да ги извршува своите функции и надлежности утврдени со Уставот (пр. Уставниот суд не располага со финансиски средства за модернизирање на системот на информатичката технологија, за набавка на опрема за тонско снимање на седниците на Судот, а нема ниту средства за обука на стручниот кадар). Поради лимитираниот износ на средства за меѓународната соработка, Уставниот суд не е во можност да ги исполнува финансиските обврски поврзани со членството во меѓународните организации за уставна правда, поради што е доведено во прашање неговото натамошно членување во некои од нив.

Оваа година се очекува да заврши изградбата на новиот објект во кој ќе биде сместен Уставниот суд, така што конечно, по речиси полувековно постоење и функционирање овој орган ќе добие сопствени простории, со што проблемите со просторното сместување ќе бидат решени.

Уставен суд на Република Македонија

**ул. 12 Ударна бригада 2
1000 Скопје**

**тел. +389 2 3163 063, Претседател
тел. + 389 2 3165 153, Генерален Секретар
факс +389 2 3119 355**

**е-mail: mail@ustavensud.mk
Интернет: www.ustavensud.mk**

Издавач:

Уставен суд на Република Македонија

Редакција:

Бранко Наумоски, Претседател
Д-р Гзиме Старова, судија
Д-р Наташа Габер-Дамјановска, судија
Елена Гошева, судија
Оливера Филиповска, генерален секретар
Татјана Јањик-Тодорова, државен советник

Печатење:

2-ри Август С“ Штип